

Vreme: 29.07.2026 17:02

Medij: danas.rs

Link: <https://www.danas.rs/svet/jasmin-mujanovic-vucic-vasington-srbija/>

Autori: Ivana Sundic

Teme: Evropska komisija

Naslov: Analiza Jasmina Mujanovića: Resetovanje odnosa Vašingtona sa Srbijom je greška, Vučić i Dodik pokušavaju da kupe američku saglasnost za svoje regionalne poteze

6822

To što su Sjedinjene Države i Srbija 17. jula objavile uspostavljanje strateškog dijaloga - formalnog, trajnog okvira diplomatske saradnje između dve države, taj potez sam po sebi nije revolucionaran, ocenjuje Jasmin Mujanović, politikolog specijalizovan za jugoistočnu Evropu, u analizi za Forin polisi.

Sjedinjene Države održavaju sličan oblik odnosa sa desetinama drugih zemalja, a isti pristup imaju i na Zapadnom Balkanu sa Slovenijom, Hrvatskom, Albanijom i Severnom Makedonijom, napominje Mujanović. Ipak, ova promena ukazuje na zabrinjavajuće pravce američke spoljne politike i njen mogući uticaj na bezbednost i stabilnost veoma nestabilnog regiona. Posebno je neobična u kontekstu sve veće bliskosti Srbije sa Kinom i težnji njenih lidera ka autoritarnom načinu vladanja. Sredinom jula, vlada predsednika Srbije Aleksandra Vučića pretrpela je veliki politički udar kada je postalo jasno da Srbiji, uprkos zalaganju Evropske komisije, neće biti dozvoljeno da pređe u sledeću fazu procesa pristupanja Evropskoj uniji. Gotovo trećina prestonica država članica EU usprotivila se tom potezu zbog značajnog demokratskog nazadovanja u Srbiji, koje se odvija pod Vučićevim vođstvom i koje se naročito ubrzalo tokom poslednje tri godine. Ovo odbijanje predstavljalo je ozbiljan udarac Vučićevoj borbi za novi mandat, navodi Mujanović dodajući da Srbija mora da održi parlamentarne izbore najkasnije do kraja 2027. Od 2012. godine, kada je Vučićeva desno orijentisana Srpska napredna stranka (SNS) došla na vlast, kao naslednica ultranacionalističkih radikala čiji je član bio tokom 1990-ih i 2000-ih, Srbija je održavala parlamentarne izbore približno svake dve godine. Česti vanredni izbori korišćeni su od strane SNS-a za slabljenje i razgradnju institucionalne opozicije u Srbiji. Međutim, nakon urušavanja nadstrešnice u Novom Sadu u novembru 2024. godine kada je stradalo 16 ljudi, režim se suočava sa masovnim studentskim protestima koje nije uspeo da zaustavi. Za Vučića, koji se predstavlja kao svojevrsna srpsko-nacionalistička verzija bivšeg jugoslovenskog lidera Josipa Broza Tita, sposobnog da neprestano balansira između Istoka i Zapada, prečutno "ne" Evropske unije predstavljalo je grubo suočavanje sa stvarnošću. Nikakav polovičan odlazak u Ukrajinu ne bi bio dovoljan da popravi odnose sa evropskim prestonicama. One su jednostavno postale previše svesne njegovih stalnih pokušaja da potkopava susedne države, njegovih sve dubljih veza sa Kinom, nastavka savezništva sa Rusijom i, naravno, njegove generalno autoritarne vlasti. Situacija se gotovo nije popravila ni kada su srpski mediji objavili intervju sa Snežanom Paunović, ministarkom državne uprave i lokalne samouprave, u kojem je izrazila žaljenje što bivši lider zemlje i genocidni autoritarni vladar Slobodan Milošević nije sproveo etničko čišćenje na Kosovu u većem obimu. Evropski zvaničnici i članovi Evropskog parlamenta bili su zgroženi, ali su i ministar unutrašnjih poslova Srbije Ivica Dačić i sam Vučić podržali njenu izjavu. I Vučić i Dačić bili su članovi poslednje Miloševićeve vlade i nosili su njegov kovčeg na sahrani. Kako god bilo, objava američko-srpskog bezbednosnog dijaloga došla je kao dar sa neba za oslabljenu političku poziciju čoveka koji je ne tako davno završio petodnevnu posetu Peking, koju je nazvao "najvažnijom" posetom svoje političke karijere. Vučićeve lične simpatije oduvek su bile bliže režimima u Rusiji, Kini i Iranu, ali čak i njegovi birači razumeju da Srbija ekonomski zavisi od odnosa sa Zapadom. Zbog toga bi gubitak podrške Evropske unije bio opasan, ali bi gubitak podrške i Evropljana i Amerikanaca bio poguban. Zato se postavlja pitanje: da li je administracija Donalda Trampa možda spasila Vučićev režim od političkog kraha? Ali zašto? Srpski režim se svakako nije ustručavao od dodvoravanja. Vučić je više puta direktno

Vreme: 29.07.2026 17:02

Medij: danas.rs

Link: <https://www.danas.rs/svet/jasmin-mujanovic-vucic-vasington-srbija/>

Autori: Ivana Sundic

Teme: Evropska komisija

Naslov: Analiza Jasmina Mujanovića: Resetovanje odnosa Vašingtona sa Srbijom je greška, Vučić i Dodik pokušavaju da kupe američku saglasnost za svoje regionalne poteze

apelovao na američkog predsednika Donalda Trampa, napisavši, na primer, u autorskom tekstu za Fox News: "Dok se drugi možda podsmevaju vašoj viziji, Srbija je razume. Dok se drugi možda plaše vaše snage, Srbija je poštuje". Milorad Dodik, bosanskohercegovački Srbin koji zagovara otcepljenje Republike Srpske i koji zavisi od podrške Beograda, takođe redovno objavljuje hvalospeve o američkom predsedniku na društvenim mrežama. Dodik je, takođe, potrošio milione na lobističke ugovore sa ljudima bliskim Trampovom krugu i njegovim medijskim saveznicima, uspeo da prošle godine izdejstvuje ukidanje ličnih sankcija a potom je čak angažovao Trampovog navodnog duhovnog savetnika, pastora Marka Bernsa, da učestvuje u prikrivenom revizionizmu genocida. Srpski nacionalistički krugovi takođe su mnogo ulagali u ubeđivanje svojih američkih istomišljenika da su deo zajedničke civilizacijske borbe - da su sistematski zločini protiv čovečnosti koje je Miloševićev režim počinio na Kosovu i u Bosni i Hercegovini tokom 1990-ih, a koje vlade u Beogradu i Banjaluci i dalje veličaju, zapravo bili herojski hrišćanski pohodi. Srpski nacionalistički organizatori u Sjedinjenim Državama već su u velikoj meri uspeli da poprave sliku o Dragoljubu Mihailoviću, saradniku nacista tokom Drugog svetskog rata, pa smatraju da su Milošević, Radovan Karadžić i Ratko Mladić sledeći na redu za rehabilitaciju. Međutim, ništa od toga nije dobro za Sjedinjene Države - ni za njihove strateške interese na Zapadnom Balkanu, ni za njihov globalni položaj u odnosu prema Kini, a svakako ni za bilo kakav napor kojim bi se moralna jasnoća vratila u američku spoljnu politiku. Zato, osim činjenice da Vučić i Dodik očigledno pokušavaju da kupe američku saglasnost za svoje regionalne poteze - koji se ni na koji način ne poklapaju sa dugoročnim interesima Vašingtona na Zapadnom Balkanu - postoji i duboko štetan uticaj na američko političko telo. Američki odgovor na raspad Jugoslavije nije bio bez grešaka. I administracija Džordža H. V. Buša i administracija Bila Klintona odugovlačile su i oklevale, što je omogućilo da se pred njihovim očima dogode najteži zločini u Evropi od Holokausta. I suprotno Vučićevoj tvrdnji, ako je postojala greška u vezi sa bombardovanjem Srbije koje su predvodile SAD tokom rata na Kosovu 1998-1999. godine, onda je to bila činjenica da je do njega došlo oko sedam godina prekasno. Ipak, američke intervencije na Balkanu uglavnom su bile vođene logikom sprečavanja masovnih zločina. Upravo zbog toga su bošnjačko većinsko stanovništvo Bosne i albansko većinsko stanovništvo Kosova i danas među najproameričkijim populacijama na svetu. Nasuprot tome, njihovi srpski susedi u velikoj meri gledaju prema Kini i Rusiji. Legitimno je i normalno da se bilateralni odnosi menjaju i razvijaju. Ono što nije uobičajeno niti poželjno jeste da takva promena odnosa dolazi na račun bezbednosti Sjedinjenih Država ili njihovog moralnog ugleda, zaključuje Mujanović. Ime * Komentar

